

EHKÄISEVÄN TYÖN TURVAAMINEN KUNNISSA

Juha Mieskolainen

Länsi-Suomen läänin hallitus

12.11.2008

Päihdehaittojen ehkäisy eri ohjelmissa

- **KASTE-ohjelma 2008-2011:**
- **Päätavoitteet:**
 - Osallisuus lisääntyy ja syrjäytymien vähentyy
 - Hyvinvointi ja terveys lisääntyvät, terveyserot kaventuvat
 - Palvelujen laatu, vaikuttavuus ja saatavuus paranevat, alueelliset erot kaventuvat
- **Keinot:**
 - Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen
 - Henkilöstön riittävyyden varmistaminen ja osaamisen vahvistaminen
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon eheä kokonaisuus ja vaikuttavat toimintamallit

Päihdehaittojen ehkäisy eri ohjelmissa

- **KASTE –ohjelma:**
- Ennalta ehkäisy ja varhainen puuttuminen
 - Luodaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet
 - Puututaan varhain ongelmiin
 - Tuetaan lasten ja nuorten kehitystä ja parannetaan palveluja
 - Autetaan vaikeasti työllistyviä kuntoutumaan

Päihdehaittojen ehkäisy eri ohjelmissa

- **Terveyden edistämisen politiikkaohjelma**
- **Tavoitteet:**
 - Terveyden edistämisen rakenteiden vahvistaminen
 - Kansansairauksien ehkäisyyn vaikuttavien elintapamuutosten aikaansaaminen (ylipainoisuus, päihteiden käyttö, tupakoiminen)
 - Terveitä elämäntapavalintoja edistävien työ- ja elinolosuhteiden kehittäminen
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen vahvistaminen ja terveyden edistämisen uusien työmuotojen kehittäminen
 - Järjestöjen toiminnan ja roolin vahvistamien terveyden edistämisen, erityisesti osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukena

Päihdehaittojen ehkäisy eri ohjelmissa

- **Terveyden edistämisen politiikkaohjelma**
 - PARAS –hankkeessa on huolehdittava terveyden edistämisen yksiköiden ja vastuuhenkilöiden sijoittumisesta uusissa rakenteissa siten, että niillä on sananvaltaa poikkihallinnollisiin, terveyttä edistäviin ratkaisuihin
 - Suositetaan, että kunnissa asetetaan hyvinvointia ja terveyttä koskevat strategiset tavoitteet ja terveyden edistämisen johtaminen kytketään osaksi kunnan johtamisjärjestelmää
 - Päihteiden käyttöön liittyen nostetaan esille mm. alkoholiverotuksen uudistaminen, alkoholinkäytön riskien arvioinnin ja mini-intervention käytön tehostaminen ja laajentamien kunnissa

Päihdehaittojen ehkäisy eri ohjelmissa

- Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma
 - Vanhemmuuden tuen muotojen kehittäminen,
 - tukipalvelujen turvaaminen lapsille ja nuorille etenkin kun perheessä esiintyy väkivaltaa, mielenterveys- tai päihdeongelmia
- Terveys 2015 –ohjelma
 - Korostetaan päihdehaittojen ehkäisytyössä monialaista ja laajaa yhteistyötä, jossa myös elinkeinoyhteistyö on mukana mm. omavalvonnan tehostamisen tavoittein

Päihdehaittojen ehkäisy eri ohjelmissa

- **Alkoholiohjelma 2008-2011** jatkaa entisiin tavoittein. Keskeisiä toimintalinjoja ovat mm:
 - Varhainen puuttuminen, mini-interventio
 - Alkoholivalvonnan ja elinkeinon vastuullinen rooli
 - Alkoholijuomien välittämiseen puuttuminen
 - Hyvien käytäntöjen levittäminen
 - Häiriöiden ja väkivallan ehkäisy
 - Liikennejuopumuksen ehkäisy
 - Peruspalvelujen roolin vahvistaminen
 - Kumppanuusyhteistyön jatkaminen
 - Alueellinen toiminnan koordinaatio

Tavoite päihdetyön koordinoitu kokonaisuus

- Päihdetyön johtaminen kokonaisuutena tai ehkäisevä päihdetyö osana kunnan terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä
- Päihdetyön johtaminen on prosessien johtamista
- edellyttää selkeää johtajuuden ja vastuun määrittelyä

Tavoite päihdetyön koordinoitu kokonaisuus

- Päihdetyön perusrakenteet kunnassa:
 - Päihdetyöstä vastaava johtaja
 - Monialainen päihdetyöryhmä – seudullinen tai kunnallinen
 - Päihdesuunnitelma, jossa vastuut määritelty - osana kunnallista hyvinvointistrategiaa
 - Ehkäisevässä työssä erillinen henkilöstö ja paikallistason vastuuhenkilöt – koordinaattori?
 - Riittävät resurssit – ehkäisevällä työllä omansa
 - Myös ehkäisevä työ vaatii erityisosaamista

Ehkäisevä päihdetyö

- Ehkäisevää päihdetyötä ei pidä nähdä vain valistuksena ja tiedotuksena, vaan laajemmin osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä
- Ulottuu kaikkiin väestöryhmiin - pitkäjänteistä
- Yleinen ja riskiehkäisy
- Kysyntään ja saatavuuteen vaikuttaminen
- Vaikutetaan
 - Päihteitä koskeviin tietoihin ja asenteisiin
 - Päihdehaitoilta suojaaviin ja riskitekijöihin
 - Päihteiden käyttöön ja käyttötapoihin

Ehkäisevä päihdetyön esimerkkejä

- Sosiaalitoimessa: päihdetiedotus, vanhemmuuden tukeminen, varhainen puuttuminen
- Terveystoimessa: työterveyshuollossa ja polikliinisessä työssä tiedotuksen ja mini-intervention keinoin
- Opetustoimessa: koulujen hyvinvointiohjelmat, päihdekasvatus ja varhainen puuttuminen
- Nuoriso- ja vapaa-aikatoimessa: nuorten kasvun ja osallisuuden tukeminen, päihteettömät tilat ja tilaisuudet, varhainen puuttuminen
- Poliisi: valvonta ja tiedottaminen

Yhteisöllisen päihdetyön esimerkkejä

- Päihteiden käyttöä voidaan ohjata myös välillisesti muuttamalla paikallisia rakenteita ja ympäristöä koko yhteisöön kohdistuvalla työllä – esim Pakka-hanke: saatavuutta säätelevät toimenpiteet yhdistetään mm. asennekasvatukseen ja medianäkyvyyteen
- Yhteiset pelisäännöt (mm. vanhemmat, urheiluseurat)
- Kunnan päätöksillä voidaan edistää tai haitata ehkäisevää työtä: julkisten tilojen päihteettömyydestä ja mainonnasta päättäminen, varsinkin, jos niitä käyttävät lapset, nuoret ja perheet